

चिशंखुगञ्ज गाउँपालिका

सेर्ना, ओखलढुंगा

बजेट वक्तव्य

आ.ब. २०७६/०७७

गाउँसभाको बैठकमा गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष श्री सुस्मीका राई ज्यूले प्रस्तुत गर्नुभएको आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को बजेट वक्तव्यः

चिशंखुगढी गाउँपालिकाको पाँचौ सभा उद्घाटन समारोहका सभाध्यक्षज्यू,

अतिथीज्यूहरु, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु,

अतिथीकादिर्घमा रहनुभएका राजनैतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधि ज्यूहरु,
विभिन्न कार्यालय प्रमुख तथा सुरक्षा निकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधि ज्यू हरु
प्रधानाध्यापक, शिक्षक महानुभावहरु

विभिन्न पेशागत संघसस्थाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यू

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सम्पूर्ण कर्मचारीसाथीहरु,

गैरसरकारी संस्था, महासंघ, नेपाल पत्रकार महासंघ, तथा सरकारी तथा गैरसरकारी संघसस्थाका प्रमुख तथा
प्रतिनिधीज्यूहरु, एवम् स्थानिय उद्योगी, व्यापारी ज्यूहरु,

महिला, बालबालिका, आदिवासी जनजाति, दलित, जेष्ठ नागरिक, अपांगसंग सम्बन्धित संघसस्थाका प्रमुख एवं
प्रतिनिधीज्यूहरु,

संचारकर्मी साथीहरु, एवम् उपस्थित महानुभावहरु,

१. सदियौंदेखि नेपाल एक स्वाधीन र सार्वभौमसत्तासम्पन्न मुलुकको रुपमा रही आएको छ । लामो समयसम्मको आम नेपाली जनताको प्रतीक्षा, दश बर्षे सशस्त्र संघर्ष, २०६२/६३ को जनआन्दोलन, मधेश आन्दोलन, दुईपटकसम्म भएको संविधानसभाको निर्वाचन भई जनताका प्रतिनिधिले नै संविधानको निर्माण गरी जारी भई सकेर हाल कार्यान्वयनमा रहेको छ । अहिले हामी संविधानको सर्वस्वीकार्यता बढाउँदै कार्यान्वयनको चरणमा छौं । यो काम जटिल र चुनौतिपूर्ण रहेतापनि यसलाई नयाँ नेपाल निर्माणको ऐतिहासिक अवसरको रुपमा लिएर अगाडि बढ्नुको विकल्प छैन ।
२. आज म यस चिशंखुगढी गाउँपालिकाको यस गरिमामय सभामा आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को वार्षिक बजेट पेश गर्न उपस्थित छु । यस गौरवपूर्ण अवसरमा जनआन्दोलन, लगायतका संघर्षहरुमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरुप्रति हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । साथै, घाइते र वेपत्ता नागरिकहरुप्रति सम्मान प्रकट गर्दछु । राजनीतिक-सामाजिक परिवर्तनमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने सबै अग्रजहरुप्रति आदरभाव प्रकट गर्दछु ।
३. राजनैतिक क्षेत्रमा हामीले ऐतिहासिक फड्को मारेको छौं । संविधान घोषणा भई कार्यान्वयनमा आएपछि लामो समयको संक्रमणकालको अन्त्य भई मुलुक राजनीतिक स्थिरतातर्फ उन्मुख भएको छ । स्थानीय तहको निर्वाचन भई स्थानीय शासन र विकास निर्माणमा प्रत्येक नागरिक आफैँ संलग्न हुने वातावरण बनेको छ । यो समयलाई

सुस्मीका राई
उपाध्यक्ष

आर्थिक सामाजिक रुपान्तरणको अवसरको रुपमा उपयोग गरी जनचाहना पूरा गर्ने अबको हाम्रो बाटो भनेको तीव्र आर्थिक विकास नै हो ।

४. वि.सं. २०७६ जेठ १५ गतेका दिन नेपालको अर्थमन्त्रीबाट आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक बजेट प्रस्तुत भई ७५३ वटै स्थानीय तहहरूलाई विभिन्न अनुदान विनियोजन गरी वित्तीय हस्तान्तरण गर्ने कार्य भएको छ । साथै प्रदेश सरकार वाट २०७६ साल असार १ गते वार्षिक बजेट प्रस्तुत भई अनुदान प्राप्त भएको छ । संविधान बमोजिम स्थानीय विकास निर्माणका काम तत् तत् स्थानीय तहले नै छनौट र कार्यान्वयन गर्ने भएकोले स्थानीय तहलाई अधिकार सम्पन्न बनाइएको छ ।

५. यस गाउँपालिकाको प्रस्तावित बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा मुलत : नेपालको संविधानमा उल्लिखित एकल र साभ्ना अधिकार सूची, आर्थिक अधिकार र आर्थिक कार्यप्रणाली, मौलिक हकहरू, आर्थिक, सामाजिक विकास, प्राकृतिक स्रोतको उपयोग नीति, वातावरण संरक्षणसम्बन्धी नीतिहरू, नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतीकरणको प्रतिवेदन, नेपाल सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरू, नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिवद्धताहरू, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, तथा आर्थिक नियमावलीका प्रावधानहरू, चिशंखुगढी गाउँपालिकाको आवधिक विकास योजनाको प्रतिवेदन, विकासका समसामयिक मुद्दाहरू, अर्थ मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र अन्यबाट प्राप्त मार्गदर्शन, सहभागिता योजना तर्जुमा अनुरूप बस्ती/टोलस्तरबाट छनौट गरिएका आयोजना/कार्यक्रम, वडास्तरीय आयोजना/कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र बजेटसंग सम्बन्धित विभिन्न समितिहरूको प्रतिवेदन समेतको आधार मानी तयार गरिएको छ ।

६. देश लोडसेडिङमुक्त भई विकास निर्माणको कार्य तीव्र गतिमा अगाडि बढी ७ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धि हुने अनुमान गरिएको छ । देश विकासको गतिमा अगाडि लम्किरहेको भएतापनि यस चिशंखुगढी गाउँपालिका यातायात तथा सञ्चारबाट वञ्चित पहाडी क्षेत्रमा रहेको परिप्रेक्षमा जनताका जनप्रतिनिधिको आगमन सगै यस गाउँपालिकाले विकासको अनुभूति गर्ने अपेक्षा लिन सकिन्छ । प्राकृतिक सौन्दर्यता, सांस्कृतिक विविधता, मेहनती र परिश्रमी जनता, भौगोलिक विशिष्टता र सौन्दर्यता यस गाउँपालिका समग्र ओखलढुंगाकै सम्पत्तिको रुपमा रहेको छ । कृषि, औषधिजन्य जडिबुटीहरू, पर्यटन, जलविद्युत आदि जस्ता विषयमा प्रचुर सम्भावना बोकेको चिशंखुगढी गाउँपालिका दिगो र समुचित परिचालनको अभावमा अपेक्षित रुपमा सामाजिक, सांस्कृतिक र आर्थिक विकासमा पछाडि नै परिरहेको छ । यद्यपि उपलब्ध स्रोत साधन र समयको प्रभावकारी प्रयोग गर्दै सकारात्मक सोच, दृढ संकल्प र सामुहिक इच्छाशक्ति साथ यस गाउँपालिकाको नयाँ भविष्य कोर्ने जिम्मेवारी यस गाउँपालिकाका जनताहरूको काँधमा आएको छ । त्यसैले विकसित र समृद्ध चिशंखुगढी गाउँपालिका निर्माण गर्न हामीलाई कुनै वहानाले छेक्नु हुँदैन । यस गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक तथा राजनैतिक विकास गरी स्थानीय जनतालाई विकासको अनुभूति दिलाउनु, यस गाउँपालिकालाई राष्ट्रिय राजमार्गमा जोड्नु, राज्यबाट प्रवाह हुने सेवा सुविधालाई जनताको घरदैलोमा पुऱ्याई जनतालाई राज्यको अनुभूति दिलाउनु मुख्य चुनौतिको रुपमा रहेको छ । यसैगरी यस गाउँपालिकाको आन्तरिक उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्नु,

२

“कृषि, पर्यटन र दिगो पूर्वाधार, समृद्ध चिशंखुगढीको बलियो आधार”

सुस्मिता राई
उपाध्यक्ष

औपचारिक अर्थतन्त्रको विकास गर्नु, संघीयता कार्यान्वयन गर्दै शासकीय क्षमता अभिवृद्धि गर्नु पनि चुनौतिको रूपमा रहेको छ ।

७. हाम्रा सामु विभिन्न चुनौतिहरु रहको भएता पनि विद्यमान अवसरहरुको सदुपयोग र चुनौतिहरुको सामना गर्ने गरी आगामी आर्थिक वर्ष ०७६/०७७ को बजेट तयार गरेको छु । यस बजेटका उद्देश्यहरु यसप्रकार प्रस्तुत गरेकी छु :

- संविधान कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने,
- आर्थिक, सामाजिक तथा राजनैतिक विकास गर्ने,
- विकासका पूर्वाधारहरुको विकास गर्ने,
- वातावरण संरक्षण गर्ने,
- राज्य तथा गाउँपालिकाद्वारा प्रदान गरिने सेवामा आम नागरिकको पहुँच अभिवृद्धि गर्ने ।

८. यी उद्देश्यहरु हासिल गर्नका लागि आगामी आर्थिक वर्षको बजेटका प्राथमिकताहरु देहायबमोजिम निर्धारण गरिएको छ :

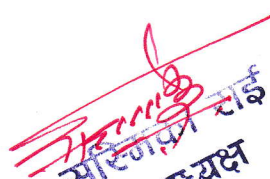
- संघीयता कार्यान्वयन,
- दिगो पूर्वाधारको विकास,
- सामाजिक तथा आर्थिक विकास,
- कृषिको आधुनिकीकरण र व्यवसायिकरण,
- रोजगारीका अवसरहरुमा वृद्धि,
- सहभागितामूलक योजना तर्जुमा,
- शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, सरसफाइमा लगानी,
- सडक तथा पुल निर्माण,
- पर्यटन पूर्वाधारको विकास र प्रवर्द्धन,
- बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको स्थापना र व्यवस्थित सञ्चालन,
- वन तथा जलाधार संरक्षण,
- अत्यावश्यक उपभोग्य वस्तुहरुको सुदृढ आपूर्ति र वितरण प्रणाली,
- सार्वजनिक प्रशासन र सेवा प्रवाहमा सुधार ।

सभाध्यक्षज्यू,

९. अब म यिनै चुनौति, उद्देश्य र प्राथमिकताको सेरोफेरोमा रहेर तयार गरिएको आगामी आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को बजेट तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्दछु। संघबाट प्राप्त हुने वित्तिय समानीकरण तर्फको अनुदान रकम रु.७ करोड ४१ लाख, र प्रदेश वाट वित्तिय समानीकरण तर्फको अनुदान रु. ६९ लाख ९२ हजार र संघबाट प्राप्त हुने राजश्व वाडफाड वाट रु ५ करोड ८१ लाख, र प्रदेश वाट प्राप्त हुने सवारी करको वाडफाड बाट रु. २७ लाख ८ हजार र संघ सरकारबाट प्राप्त हुने शर्शत अनुदान १६ करोड ३५ लाख, र आन्तरीक आम्दानी २३ लाख गरी कुल जम्मा वजेट ३० करोड ७७ लाख आम्दानी हुने अनुमान गरेकी छु। सामाजिक सुरक्षा, आ.व. २०७५/०७६ मा वचत हुने वजेट, संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने समपुरक तथा शर्शत र विशेष अनुदान तथा अन्य निकायबाट प्राप्त हुने अनुदान यो वजेटमा समावेश गरिएको छैन। कुल विनियोजनमध्ये चालुतर्फ रु. ९३ लाख ३१ हजार र पुँजिगत तर्फ १ करोड ५६ लाख ८ हजार गरी जम्मा २ करोड ४९ लाख ३९ हजार घाटा वजेट सहित खर्च तर्फ कुल रु ३३ करोड २६ लाख ३९ हजार विनियोजन गरेको छु। जस मध्ये चालु खर्च तर्फ रु ७ करोड २४ लाख ३९ हजार र पुँजिगत तर्फ ९ करोड ६७ लाख र शर्शत तर्फ १६ करोड ३५ लाख अर्थात चालु तर्फ कुल वजेटको २१.८ प्रतिशत र पुँजिगत तर्फ शर्शत वाहेक ४९.८ प्रतिशत रहेको छ। नेपाल सरकारबाट प्राप्त सशर्शत अनुदानको रकम १६ करोड ३५ लाख निर्देशित योजना तथा कार्यक्रममा नै विनियोजन भएको छ। गाँउपालिकाको चालु खर्च तथा वडाहरुको सम्पूर्ण चालु खर्च, लक्षित कार्यक्रम, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा अन्य विषयगत शाखाको कार्यक्रम, विभिन्न खेलकुद कार्यक्रमहरु, स्वयंसेविका प्रोत्साहन, दैवी प्रकोप तथा आकस्मिक सहायता, न्यायीक समिति कार्यक्रम संचालन, सहित विविध योजना तथा कार्यक्रमहरु समेत समावेश गरिएकोले चालु खर्चको अंश बढी देखिन गएको हो।

सभाध्यक्ष ज्यू,

१०) . चिशंखुगढी गाउँपालिकाको आवधिक विकास योजना प्रतिवेदनलाई मूल आधार बनाई कुल विनियोजित बजेटमध्ये चालु खर्च बाट व्यहोर्ने गरी वडा कार्यालयहरुको लागि प्रत्येक वडामा ९ लाख ९५ हजारका दरले रु ७९ लाख ६० हजार विनियोजन गरेकी छु। त्यसैगरी चालु खर्च अन्तर्गत विषयगत शाखाको लागि रु. ३४ लाख, जनता स्वास्थ्य कार्यक्रमका लागि रु १० लाख, शिक्षा तर्फ रु ३२ लाख, सीप विकास तथा आयमूलक कार्यको लागि लक्षित वर्ग अन्तर्गत वडाहरुमा एकमुष्ट ३२ लाख, महिला आयआर्जन र सशक्तिकरणका लागि १५ लाख, जेष्ठ नागरिक तथा बालबालिका लक्षित ५ लाख, सामुदायिक विद्यालयको गुणस्तर सुधारका लागि रु. ४ लाख, अन्य गोष्ठी तथा परामर्शको लागि रु १२ लाख, महिला स्वयम सेविका प्रोत्साहन भत्ता रु. १३ लाख ५० हजार, खेलकुद कार्यक्रम तर्फ २४ लाख, स्वास्थ्य शिविर तथा घुम्ती सेवाको लागि ४ लाख ५० हजार, विनियोजन गरेकी छु। पुजिगत तर्फ केन्द्रिय विद्युत प्रसारणको लागि डि.पि.आर. सम्पन्न भइसकेको हुँदा चालु आ.व.मा कुइभिरको भोटेछाप, सेर्ना छहरे र थुम्की चिसापानी खण्डको लागि करिव रु. १ करोड ४५ लाखको केन्द्रिय विद्युत विस्तारको क्रममा रहेको छ। साथै आगामी आ.व.मा सेर्ना, रातमाटे र पाखे खण्डको लागि रु १ करोड ९१ लाख विनियोजन गरेकी छु जसमा चालु आ.व.को कुइभिरको भोटेछाप, सेर्ना

सुदिप राई
उपाध्यक्ष

छहरे र थुम्की चिसापानी खण्डको रु २४ लाख भुत्तानी दिन बाकी रकम समेत समावेश गरिएको छ । गाउँपालिका स्तरीय क्षेत्रिय सडक मर्मत तथा स्तर उन्नतीको लागि रु ३० लाख, संघ तथा प्रदेश स्तरबाट संचालित साभेदारी योजनाहरुको लागि समपुरक कोष अन्तर्गत ७० लाख, साभेदारी योजनाहरुको डि.पि.आर. निर्माणको लागि ३० लाख, विद्यालय सुधार कार्यक्रम रु.१० लाख, गरिव तथा विपन्न परिवारहरुलाई खरको छानो विस्तापित कार्यक्रम रु. २० लाख, सुकुम्वासी परिवारको आवास व्यवस्थापनको लागि ५ लाख, गाउँपालिका सभाहल निर्माणको लागि रु. ५५ लाख, खानेपानी पुर्नस्थापना कार्यक्रमको लागि १५ लाख, कृषि व्यवसाय फर्म अनुदान सहयोगको लागि रु ७ लाख सहित विभिन्न योजना तथा कार्यक्रमको लागि विनियोजन गरेकी छु । साथै ८ वटा कार्यालयमा पुँजिगत सिमा वडा नं १ कुईभिर रु ३४ लाख, वडा नं २ पोखरे रु ३० लाख वडा नं. ३ दियाले रु ३४ लाख वडा नं ४ रातमाटे रु ३४ लाख वडा नं ५ सेर्ना ३४ लाख वडा नं ६ भदौरे ३५ लाख वडा नं ७ माथिल्लो माम्बा ३० लाख र वडा नं ८ तल्लो माम्बा ३३ लाख गरी जम्मा रु २ करोड ६४ लाख विनियोजन गरेकी छु । वडा नं. २ पोखरे स्वास्थ्य चौकीमा प्रयोगशाला (ल्याव) संचालनको लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरेकी छु । शशर्त अनुदानबाट विकेन्द्रित एवम बहुपक्षिय कृषि तथा सेवा विकास कार्यक्रमको लागि रु ६१ लाख १८ हजार, वेलवोट भोलुडे पुल निर्माणको लागि २९ लाख, साना सिँचाई योजना तर्फ १ करोड ३६ हजार निर्देशित योजना तथा कार्यक्रममानै खर्च हुने गरी विनियोजन भएको छ । यसरी आगामी आ.व. २०७६/०७७ मा विकास वजेटलाई जोड दिईएको छ ।

११. आगामी आर्थिक वर्ष ०७६/०७७ का लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने स्रोतमध्ये संघ सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय समानीकरण तर्फको अनुदान रकम रु.७ करोड ४१ लाख, र प्रदेश वाट प्राप्त हुने वित्तिय समानीकरण तर्फको अनुदान रु. ६९ लाख ९२ हजार र संघबाट प्राप्त हुने राजश्व वाँडफाड वाट रु ५ करोड ८१ लाख, र प्रदेश वाट प्राप्त हुने सवारी साधन करको वाँडफाड वाट रु. २७ लाख ८ हजार र संघ सरकारबाट प्राप्त हुने शशर्त अनुदान १६ करोड ३५ लाख, आन्तरीक आमदानी २३ लाख मध्ये बाट व्यहोरिने छ । साथै घाटा वजेट पूर्ति गर्न चालु आ.व. २०७५/०७६ को वचत वजेट, आन्तरिक आमदानी वृद्धि, राजश्व वाँडफाडको अनुदान वृद्धि र अन्य अनुदानबाट व्यहोरिने छ । आवश्यकतालाई मध्यनजर गरी घाटा वजेट पेश गरिएको हुँदा माथि उल्लेखीत स्रोतहरुबाट सोध भर्ना हुन नसकेमा आगामी आ.व.हरुमा दायित्व सदैँ जानेछ ।

सभाध्यक्षज्यू,

१२.पहाडी विकट जिल्लामा रही अति दुर्गमताको दृष्टिकोणले (क) वर्गमा पर्ने यस चिशंखुगढी गाउँपालिकामा आर्थिक गतिविधिले गति लिन नसकेको र जनतामा कर लिन बानीको विकास भै नसकेको अवस्थामा जनतामा कर तिर्ने बानीको विकास गराई आगामी आ.व. मा रु. २३ लाख कर राजस्व आर्जन गर्ने लक्ष्य रहेको छ । यसको लागि यस क्षेत्रमा उपलब्ध स्थानीय श्रोत साधनको अधिकतम परिचालन गरी आर्थिक गतिविधिमा वृद्धि

५

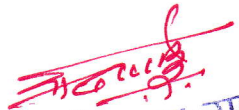
"कृषि, पर्यटन र दिगो पूर्वाधार, समृद्ध चिशंखुगढीको बलियो आधार"

सुस्मिता
उपाध्यक्ष

गरिनेछ, व्यापारिक गतिविधिमा वृद्धि गरिनेछ, करदाता तथा आम नागरिकका लागि सूचनामूलक एवं सचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी करदाता शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ, राजस्व चुहावटलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।

१३. प्रस्तुत बजेट तर्जुमामा सहयोग गर्नुहुने अध्यक्षज्यू, वडाध्यक्षज्यूहरु लगायत वडा समितिहरु, राजस्व परामर्श समिति, श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, राजनैतिक दलका साथीहरु, नागरिक समाज, बुद्धिजीवि, पत्रकार, सरकारी गैरसरकारी तथा सामुदायिक संस्थाहरु लगायत सम्पूर्ण चिशंखुगढी गाउँपालिका निवासी जनता साथै देश विदेशमा रहनु भएका नेपाली दिदीबहिनी, दाजुभाइहरु सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।
१४. अन्त्यमा, यस चिशंखुगढी गाउँपालिकाको विकास र समृद्धिमा निरन्तर सद्भाव र सहयोग पुऱ्याउने चिशंखुगढी गाउँपालिकाका नागरिक, करदाता, चिशंखुगढी गाउँपालिकाको हित र समुन्नतिमा कार्यरत सबै विकास साभेदार, सरकारी, गैरसरकारी तथा सामुदायिक संस्थाहरु र सञ्चार माध्यम प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै बजेटको सफल कार्यान्वयनमा सबैको खुला सहयोगको अपेक्षा गरेकी छु ।
१५. समस्याहरु धेरै छन्, सबैको एकैपटक समाधान सम्भव छैन र हुन पनि सक्दैन । वर्तमान वस्तुगत यथार्थ धरातलमा उभिएर चुनौतिहरुको सामना गर्न हामी सबै कटिबद्ध, प्रतिबद्ध र एकताबद्ध बनौं । उज्वल भविष्य निर्माणको लागि आशावादी बनौं ।

धन्यवाद !

सुशिकका राई
उपाध्यक्ष
चिशंखुगढी गाउँपालिका

सुशिकका राई
उपाध्यक्ष